

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

שמות פרק ג'

(א) וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אָבִיךָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֵלֹהֵי יַעֲקֹב וַיִּסְתֵּר מִשֵּׁה פָנָיו כִּי יָרָא מֵהֵבִיט אֶל הָאֱלֹהִים: (א) וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אָבִיךָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֵלֹהֵי יַעֲקֹב וַיִּסְתֵּר מִשֵּׁה פָנָיו כִּי יָרָא מֵהֵבִיט אֶל הָאֱלֹהִים: (א) וַיֹּאמֶר אֲנִי אֱלֹהֵי דָאָבוֹד אֱלֹהֵי דַאֲבָרָהֶם אֱלֹהֵי דַיִּצְחָק וְאֱלֹהֵי דַיַּעֲקֹב וּבְכַשְׁנוֹן מִשֵּׁה לְאַפְוֵהֵי אַרְי דְּחִיל מְלָאֲסְתַּפְלָא בְּצִית יִקְרָא דִּי:

(ב) וַיֹּאמֶר יְהוָה רְאֵה רָאִיתִי אֶת עַנְי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֵת צַעֲקוֹתָם שְׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נִגְשָׁיו כִּי יָדַעְתִּי אֶת מַכְאֲבָיו: (ב) וַיֹּאמֶר יְהוָה רְאֵה רָאִיתִי אֶת עַנְי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֵת צַעֲקוֹתָם שְׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נִגְשָׁיו כִּי יָדַעְתִּי אֶת מַכְאֲבָיו: (ב) וַיֹּאמֶר יְיָ מִגְּלָא גְלִי קְדָמִי יֵת שְׁעָבוֹד עַמִּי דִּי בְּמִצְרַיִם וְיֵת קְבָלְתָּהוֹן שְׁמִיעַ קְדָמִי מִן קְדָם מִפְּלַחֲתִיהוֹן אַרְי גְּלִי קְדָמִי יֵת כִּיבִיִּהוֹן:

(ג) וְאָרְדָּ לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם וּלְהַעֲלֹתוֹ מִן הָאָרֶץ הַהִוא אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה אֶל אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ אֶל מְקוֹם הַפְּנַעֲנִי וְהַחֲתִי וְהָאֲמֹרִי וְהַפְּרָזִי וְהַיְבוּסִי: (ג) וְאָרְדָּ לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם וּלְהַעֲלֹתוֹ מִן הָאָרֶץ הַהִוא אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה אֶל אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ אֶל מְקוֹם הַפְּנַעֲנִי וְהַחֲתִי וְהָאֲמֹרִי וְהַפְּרָזִי וְהַיְבוּסִי: (ג) וְאֵתְגַלִּיתִי לְשׁוֹבְנֵיהוֹן מִיַּד דְּמִצְרָאֵי וּלְאַסְקוּתָהוֹן מִן אַרְעָא הַהִיא לְאַרְעָא טְבָא וּפְתִיא לְאַרְעָא עֲבָדָא חֶלֶב וְדָבָשׁ לְאַתֵּר כְּנַעֲנֵי וְחַתָּאֵי וְאֲמֹרָאֵי וּפְרָזָאֵי וְחַוָּאֵי וַיְבוּסָאֵי:

(ד) וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֵה אֵלַי וְגַם רָאִיתִי אֶת הַלְחָץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים אֹתָם: (ד) וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֵה אֵלַי וְגַם רָאִיתִי אֶת הַלְחָץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים אֹתָם: (ד) וּכְעַן הָא קְבִילַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲלַת קְדָמִי וְאֵה גְלִי קְדָמִי יֵת דְּחֻקָא דִּי מִצְרָאֵי דְחֻקִּיו לְהוֹן:

(ה) וְעַתָּה לָכֵה וְאַשְׁלַחְךָ אֶל פְּרַעֲהַ וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: (ה) וְעַתָּה לָכֵה וְאַשְׁלַחְךָ אֶל פְּרַעֲהַ וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: (ה) וּכְעַן אֵיתָא וְאַשְׁלַחְךָ לְזוֹת פְּרַעֲהַ וְאַפִּיק יֵת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם:

(ו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָאֱלֹהִים מִי אֲנֹכִי כִּי אֵלֶּךָ אֶל פְּרַעֲהַ וְכִי אוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: (ו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָאֱלֹהִים מִי אֲנֹכִי כִּי אֵלֶּךָ אֶל פְּרַעֲהַ וְכִי אוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: (ו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קְדָם יְיָ מִן אֲנָא אַרְי אוֹזִיל לְזוֹת פְּרַעֲהַ וְאַרְי אִפִּיק יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם:

(ז) וַיֹּאמֶר כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ וְזֶה לָּךְ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה: (ז) וַיֹּאמֶר כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ וְזֶה לָּךְ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה: (ז) וַיֹּאמֶר אַרְי יְהִי מִימָרִי בְּסַעֲדָה וְדִין לָךְ אֵתָא אַרְי אֲנָא שְׁלַחְתָּךְ בְּאַפְקוּתָךְ יֵת עֲמָא מִמִּצְרַיִם תַּפְּלִחוּן קְדָם יְיָ עַל טוֹרָא דְרִדּוּן:

(ח) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָאֱלֹהִים הִנֵּה אֲנֹכִי בָּא אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלַחְנִי אֲלֵיכֶם וְאָמְרוּ לִי מַה שְּׁמוֹ מַה אָמַר אֱלֹהִים: (ח) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָאֱלֹהִים הִנֵּה אֲנֹכִי בָּא אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלַחְנִי אֲלֵיכֶם וְאָמְרוּ לִי מַה שְּׁמוֹ מַה אָמַר אֱלֹהִים: (ח) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קְדָם יְיָ הָא אֲנָא אֵתִי לְזוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִימֵר לְהוֹן אֱלֹהֵא דַאֲבָהֲתָכוֹן שְׁלַחְנִי לְזוֹתְכוֹן וְיִמְרוּן לִי מַה שְּׁמִיָּה מַה אִימֵר לְהוֹן:

(ט) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלַחְנִי אֲלֵיכֶם: (ט) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

לבני ישראל אהיה שלחני אליכם: (יד) ואמר יי למשה אהיה אשר אהיה ואמר פדנו תימר לבני ישראל אהיה שלחני לותכון:

(טו) ויאמר עוד אלהים אל משה פה תאמר אל בני ישראל יהוה אלהי אבותיכם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב שלחני אליכם זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר: (טו) ויאמר עוד אלהים אל משה פה תאמר אל בני ישראל יהוה אלהי אבותיכם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב שלחני אליכם זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר: (טו) ואמר עוד יי למשה פדנו תימר לבני ישראל יי אלהא דאבהתכון אלהיה דאברהם אלהיה דיעקב ואלהיה דיעקב שלחני לותכון דין שמי לעלם ודין דכרני לכל דר ודר:

(טז) לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם יהוה אלהי אבותיכם נראה אלי אלהי אברהם אלהי יעקב לאמר פקד פקדתי אתכם ואת העשוי לכם במצרים: (טז) לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם יהוה אלהי אבותיכם נראה אלי אלהי אברהם אלהי יעקב לאמר פקד פקדתי אתכם ואת העשוי לכם במצרים: (טז) אולי ותכנוש ית סבי ישראל ותימר להון יי אלהא דאבהתכון אתגלי לי אלהא דאברהם יעקב ויעקב למימר מדבר דכירנא יתכון וית דאתעבד לכון במצרים:

(יז) ואמר אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ הכנעני והחתי והאמרי והפרזי והחוי והיבوسی אל ארץ זבת חלב ודבש: (יז) ואמר אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ הכנעני והחתי והאמרי והפרזי והחוי והיבوسی אל ארץ זבת חלב ודבש: (יז) ואמרת אסיק יתכון משעבוד מצראי לארע פנענאי וחתאי ואמוראי ופרזאי וחויי ויבוסאי לארעא עבדא חלב ודבש:

(יח) ושמעו לקלך ובאת אתה וזקני ישראל אל מלך מצרים ואמרתם אליו יהוה אלהי העבריים נקרה עלינו ועתה נלכה נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה לידוד אלהינו: (יח) ושמעו לקלך ובאת אתה וזקני ישראל אל מלך מצרים ואמרתם אליו יהוה אלהי העבריים נקרה עלינו ועתה נלכה נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה לידוד אלהינו: (יח) ויקבלון למימרה ותייתי את וסבי ישראל לות מלכא דמצרים ותימרון ליה יי אלהא דיהודאי אתקרי עלנא וכעו נזיל פשו מהלך תלתא יומין במדברא ונרפח קדם יי אלהנא:

(יט) ואני ידעתי כי לא יתן אתכם מלך מצרים להלך ולא ביד חזקה: (יט) ואני ידעתי כי לא יתן אתכם מלך מצרים להלך ולא ביד חזקה: (יט) וקדמי גלי ארי לא ישבוק יתכון מלכא דמצרים למיזל ולא מן קדם דחיליה תקיף:

(כ) ושלחתי את ידי והפיתי את מצרים בכל נפלאתי אשר אעשה בקרבן ואחרי כן ישלח אתכם: (כ) ושלחתי את ידי והפיתי את מצרים בכל נפלאתי אשר אעשה בקרבן ואחרי כן ישלח אתכם: (כ) ואשלח פון ית מחת גברתי ואמחי ית מצראי בכל פרשותי די אעבד ביניהון ובתר פו ישלח יתכון:

(כא) ונתתי את חן העם הזה בעיני מצרים והיה פי תלכון לא תלכו ריקם: (כא) ונתתי את חן העם הזה בעיני מצרים והיה פי תלכון לא תלכו ריקם: (כא) ואתן ית עמא דרין לרמיון בעיני מצראי ויהי ארי תהכון לא תהכון ריקניו:

(כב) ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלי כסף וכלי זהב ושמלת ושמלתם על בניכם ועל בנותיכם ונצלתם את מצרים: (כב) ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלי כסף וכלי זהב ושמלת ושמלתם על בניכם ועל בנותיכם ונצלתם את מצרים: (כב) ותשאל אתה משכנתה ומקריבת ביתה מנין דכסף ומנין דזהב ולבושין ותשוון על בניכון ועל בנותיכון ותרוקמון ית מצרים:

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

ד (א) וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר זֶהוּ לֹא יֶאֱמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְקֻלִי כִּי יֹאמְרוּ לֹא נִרְאָה אֱלֹהֵי יְהוָה: (א) וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר זֶהוּ לֹא יֶאֱמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְקֻלִי כִּי יֹאמְרוּ לֹא נִרְאָה אֱלֹהֵי יְהוָה: (א) וְאֲתִיב מֹשֶׁה וְאָמַר וְהָא לֹא יִהְמָנוּ לִי וְלֹא יִקְבְּלוּ מִנִּי אֲרִי יִמְרוּ לֹא אֲתַגְּלִי לָךְ יי:

(ב) וַיֹּאמֶר אֲלֵיו יְהוָה מַה (מה זה) בְּיַדְךָ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: (ב) וַיֹּאמֶר אֲלֵיו יְהוָה מַה (מה זה) בְּיַדְךָ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: (ב) וַיֹּאמֶר לִיָּה יי מה בין בידך ואמר חוטרך:

(ג) וַיֹּאמֶר הִשְׁלִיכְהוּ אֶרְצָה וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנַחֵשׁ וַיִּנָּס מֹשֶׁה מִפְּנֵיו: (ג) וַיֹּאמֶר הִשְׁלִיכְהוּ אֶרְצָה וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנַחֵשׁ וַיִּנָּס מֹשֶׁה מִפְּנֵיו: (ג) וַיֹּאמֶר רַמְיָהי לֹאֲרַעֵא וַרְמַיָּהי לֹאֲרַעֵא וְהוּה לְחַוִּי וְעַרְק מֹשֶׁה מִן קְרַמְזוּהַי:

(ד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה שְׁלַח יָדְךָ וְאַחַז בְּזַנְבוֹ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּחַזַּק בּוֹ וַיְהִי לְמֹטֶה בְּכַפּוֹ: (ד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה שְׁלַח יָדְךָ וְאַחַז בְּזַנְבוֹ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּחַזַּק בּוֹ וַיְהִי לְמֹטֶה בְּכַפּוֹ: (ד) וַיֹּאמֶר יי לְמֹשֶׁה אוֹשִׁיט יָדְךָ וְאַחַז בְּזַנְבֵיהָ וְאוֹשִׁיט יָדֶיהָ וְאַתְקַף בֵּיהָ וְהוּה לְחוֹטְרָא בַּיָּדֶיהָ:

(ה) לְמַעַן יֶאֱמִינוּ כִּי נִרְאָה אֱלֹהֵי יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב: (ה) לְמַעַן יֶאֱמִינוּ כִּי נִרְאָה אֱלֹהֵי יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב: (ה) בְּדִיל דִּיהִמָּנוּ אֲרִי אֲתַגְּלִי לָךְ יי אֱלֹהָא דְאַבְרָהָם אֱלֹהֵיהָ דְאַבְרָהָם אֱלֹהֵיהָ דִּיִּצְחָק וְאֱלֹהֵיהָ דִּיַּעֲקֹב:

(ו) וַיֹּאמֶר יְהוָה לוֹ עוֹד הֲבֵא נָא יָדְךָ בְּחִיקָךָ וַיָּבֵא יָדוֹ בְּחִיקוֹ וַיּוֹצֵאָהּ וְהִנֵּה יָדוֹ מִצְרַעַת בְּשַׁלְּגָה: (ו) וַיֹּאמֶר יְהוָה לוֹ עוֹד הֲבֵא נָא יָדְךָ בְּחִיקָךָ וַיָּבֵא יָדוֹ בְּחִיקוֹ וַיּוֹצֵאָהּ וְהִנֵּה יָדוֹ מִצְרַעַת בְּשַׁלְּגָה: (ו) וַיֹּאמֶר יי לִיָּה עוֹד אֲעִיל כַּעַן יָדְךָ בְּעַטְפֹךָ וְאֲעִיל יָדֶיהָ בְּעַטְפֵיהָ וְאַפְסָה וְהָא יָדֶיהָ חוֹרָא כְּתִלְגָּא:

(ז) וַיֹּאמֶר הֲשִׁב יָדְךָ אֶל חִיקָךָ וַיָּשִׁב יָדוֹ אֶל חִיקוֹ וַיּוֹצֵאָהּ מִחִיקוֹ וְהִנֵּה שְׁבָה בְּבִשְׂרוֹ: (ז) וַיֹּאמֶר הֲשִׁב יָדְךָ אֶל חִיקָךָ וַיָּשִׁב יָדוֹ אֶל חִיקוֹ וַיּוֹצֵאָהּ מִחִיקוֹ וְהִנֵּה שְׁבָה בְּבִשְׂרוֹ: (ז) וַיֹּאמֶר אֲתִיב יָדְךָ לְעַטְפֹךָ וְאֲתִיב יָדֶיהָ לְעַטְפֵיהָ וְאַפְסָה מִעַטְפֵיהָ וְהָא תַבַּת הוּת בְּבִשְׂרֵיהָ:

(ח) וְהָיָה אִם לֹא יֶאֱמִינוּ לָךְ וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקַל הָאֵת הָרִאשׁוֹן וְהָאֲמִינוּ לְקַל הָאֵת הָאַחֲרוֹן: (ח) וְהָיָה אִם לֹא יֶאֱמִינוּ לָךְ וְלֹא יִקְבְּלוּ לְקַל אֵת קְרַמְאָה וְיִהְמָנוּ לְקַל אֵת בְּתַרְאָה:

(ט) וְהָיָה אִם לֹא יֶאֱמִינוּ גַם לְשֵׁנֵי הָאֵתוֹת הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקַלָּה וְלִקְחַת מַמִּימֵי הַיָּאֵר וְשִׁפְכַת הַיִּבְשָׁה וְהָיָה הַמַּיִם אֲשֶׁר תִּקַּח מִן הַיָּאֵר וְהָיָה לְדָם בַּיִּבְשָׁת: (ט) וְהָיָה אִם לֹא יֶאֱמִינוּ גַם לְשֵׁנֵי הָאֵתוֹת הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקַלָּה וְלִקְחַת מַמִּימֵי הַיָּאֵר וְשִׁפְכַת הַיִּבְשָׁה וְהָיָה הַמַּיִם אֲשֶׁר תִּקַּח מִן הַיָּאֵר וְהָיָה לְדָם בַּיִּבְשָׁת: (ט) וְהָיָה אִם לֹא יִהְמָנוּ אִף לְתַרְוֵי אֲתִיָּא הָאֵלִיו וְלֹא יִקְבְּלוּ מִנְּךָ וְתַסַּב מִמֵּיָא דְבִנְהָרָא וְתַשׁוּד לִבְשָׁתָא וְיִהוּן מִיָּא דִּי תַסַּב מִן נְהָרָא וְיִהוּן לְדַמָּא בַּיִּבְשָׁתָא:

(י) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה בִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנֹכִי גַם מִתְמוּל גַּם מִשְׁלֹשִׁים גַּם מֵאֵז דְּבָרְךָ אֶל עַבְדְּךָ כִּי כְבֵד פָּה וְכַבֵּד לְשׁוֹן אֲנֹכִי: (י) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה בִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנֹכִי גַם מִתְמוּל גַּם מִשְׁלֹשִׁים גַּם מֵאֵז דְּבָרְךָ אֶל עַבְדְּךָ כִּי כְבֵד פָּה וְכַבֵּד לְשׁוֹן אֲנֹכִי: (י) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קָדָם יי בְּכַעַן יי לֹא גִבֵר דְּמַלּוּל אֲנָא אִף מִתְמַלִּי אִף מִדְּקַמְזוּהִי אִף מַעַדוֹ דְּמַלְלָתָא עִם עַבְדְּךָ אֲרִי יְקִיר מִמְּלַל וְעַמִּיק לִישָׁן אֲנָא:

(יא) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֲלֵיו מִי שָׁם פֶּה לְאָדָם אוֹ מִי יְשׁוּם אֵלֶם אוֹ חֲרָשׁ אוֹ פִקַּח אוֹ עוֹר הֲלֹא אֲנֹכִי יְהוָה: (יא) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֲלֵיו מִי שָׁם פֶּה לְאָדָם אוֹ מִי יְשׁוּם אֵלֶם

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

או חרש או פקח או עור הלא אנכי יהוה: (יא) ואמר יי ליה מן שוי פומא לאנשא או מן שוי אלמא או חרשא או פקחא או עורא הלא אנא יי:

(יב) ועתה לך ואנכי אהיה עם פיך והוריתיך אשר תדבר: (יב) ועתה לך ואנכי אהיה עם פיך והוריתיך אשר תדבר: (יב) וכען אזיל ומימרי יהא עם פומך ואלפנך די תמליל:

(יג) ויאמר בי אדני שלח נא ביד תשלח: (יג) ויאמר בי אדני שלח נא ביד תשלח: (יג) ואמר בבכו יי שלח פשו ביד מן דכשר דתשלח:

(יד) ויחר אף יהוה במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמח בלבבו: (יד) ויחר אף יהוה במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמח בלבבו: (יד) ותקוף רוגזא די במשה ואמר הלא אהרן אחיך לואי גלי קדמי ארי מללא ימלל הוא ואף הא הוא נפק לקדמותך ויחונך ויחרי בלבביה:

(טו) ודברת אליו ושמת את הדברים בפיו ואנכי אהיה עם פיך ועם פיהו והוריתי אתכם את אשר תעשו: (טו) ודברת אליו ושמת את הדברים בפיו ואנכי אהיה עם פיך ועם פיהו והוריתי אתכם את אשר תעשו: (טו) ותמלל עמיה ותשוי ית פתגמיה בפומיה ומימרי יהי עם פומך ועם פומיה ואליה יתכוון ית די תעברון:

(טז) ודבר הוא לך אל העם והיה הוא יהיה לך לפה ואתה תהיה לו לאלהים: (טז) ודבר הוא לך אל העם והיה הוא יהיה לך לפה ואתה תהיה לו לאלהים: (טז) וימלל הוא לך לעמא ויהי הוא יהי לך למתרגמן ואת תהי ליה לרב:

(יז) ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האתת: (יז) ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האתת: (יז) וית חטרא הדיו תסב בידך דתעבר ביה ית אתיה:

(יח) וילך משה וישב אל יתר חתנו ויאמר לו אלכה נא ואשובה אל אחי אשר במצרים ואראה העודם חיים ויאמר יתרו למשה לך לשלום: (יח) וילך משה וישב אל יתר חתנו ויאמר לו אלכה נא ואשובה אל אחי אשר במצרים ואראה העודם חיים ויאמר יתרו למשה לך לשלום: (יח) ואזל משה ותב לות יתר חמוהי ואמר ליה אזיל פשו ואתיב לות אחי די במצרים ואתי העד פשו קימין ואמר יתרו למשה אזיל לשלום:

(יט) ויאמר יהוה אל משה במדן לך שב מצרים פי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך: (יט) ויאמר יהוה אל משה במדן לך שב מצרים פי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך: (יט) ואמר יי למשה במדן אזיל תוב למצרים ארי מיתו כל גבריא דבעו למקטלך:

(כ) ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכבם על החמר וישב ארצה מצרים ויקח משה את מטה האלהים בידו: (כ) ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכבם על החמר וישב ארצה מצרים ויקח משה את מטה האלהים בידו: (כ) ודבר משה ית אתתיה וית בנוהי וארבענון על חמרא ותב לארעא דמצרים ונסיב משה ית חוטרא דאתעבידו ביה נסין מן קדם יי בידיה:

(כא) ויאמר יהוה אל משה בלכתך לשוב מצרימה ראה כל המפתים אשר שמתי בידך ועשיתם לפני פרעה ואני אחזק את לבו ולא ישלח את העם: (כא) ויאמר יהוה אל משה בלכתך לשוב מצרימה ראה כל המפתים אשר שמתי בידך ועשיתם לפני פרעה ואני אחזק את לבו ולא ישלח את העם: (כא) ואמר יי למשה במהכף למתוב למצרים חזי כל מופתיא דשוייתי בידך ותעברון קדם פרעה ואנא אתקוף ית לביה ולא ישלח ית עמא:

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

(כב) וְאָמַרְתָּ אֶל פְּרַעֲהַ כֹּה אָמַר יְהוָה בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל: (כב) וְאָמַרְתָּ אֶל פְּרַעֲהַ

כֹּה אָמַר יְהוָה בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל: (כב) וְתִמְרָר לֹת פְּרַעֲהַ כִּדְבַר אָמַר יְיָ בְּרִי בּוֹכְרֵי יִשְׂרָאֵל:

(כג) וְאָמַר אֵלָיְךָ שְׁלַח אֶת בְּנֵי יִיעֲבֹדֵנִי וְתִמְאַן לְשַׁלְּחוֹ הִנֵּה אָנֹכִי הֹרֵג אֶת בְּנֵךְ

בְּכֹרֶךָ: (כג) וְאָמַר אֵלָיְךָ שְׁלַח אֶת בְּנֵי יִיעֲבֹדֵנִי וְתִמְאַן לְשַׁלְּחוֹ הִנֵּה אָנֹכִי הֹרֵג אֶת בְּנֵךְ בְּכֹרֶךָ:

בְּכֹרֶךָ: (כג) וְאָמַרְתָּ לָּךְ שְׁלַח יָת בְּרִי וַיִּפְלַח קַדְמֵי וְאִם סְרִיב אֶת לְשַׁלְּחוֹתֶיהָ הִיא אָנָּה קָטִיל יָת בְּרַךְ בּוֹכְרֶךָ:

(כד) וַיְהִי בְּדֶרֶךְ בְּמַלּוֹן וַיִּפְגְּשׂוּהוּ יְהוָה וַיִּבְקֹשׁ הַמֵּיתוֹ: (כד) וַיְהִי בְּדֶרֶךְ בְּמַלּוֹן

וַיִּפְגְּשׂוּהוּ יְהוָה וַיִּבְקֹשׁ הַמֵּיתוֹ: (כד) וַהּוּהוּ כְּאַרְחָא בְּבֵית מִבְתָּא וְעָרַע בֵּיהּ מַלְאַכָּא דִּיָּי וּבְעָא לְמַקְטִילֶיהָ:

(כה) וַתִּקַּח עֶפְרָה עֹר וַתְּכַרֶת אֶת עַרְלַת בְּנֵהָ וַתַּגַּע לְרַגְלֵיו וַתֹּאמֶר כִּי חָתַן

דְּמִים אֶתְּהָ לִּי: (כה) וַתִּקַּח עֶפְרָה עֹר וַתְּכַרֶת אֶת עַרְלַת בְּנֵהָ וַתַּגַּע לְרַגְלֵיו וַתֹּאמֶר כִּי

חָתַן דְּמִים אֶתְּהָ לִּי: (כה) וּנְסִיבַת עֶפְרָה טַנְרָא וַיְגִזֶרֶת יָת עַרְלַת בְּרַהּ וּקְרִיבַת לְקַדְמוּהֵי וְאָמַרְתָּ אַרְי

בְּרַמָּא דְמִהֶלְתָּא הַרְיָן אֲתִיבַת חָתְנָא לְנָא:

(כו) וַיִּרְדַּף מִפְּנֵי אֵז אֲמָרָה חָתַן דְּמִים לְמוֹלַת: (כו) וַיִּרְדַּף מִפְּנֵי אֵז אֲמָרָה חָתַן דְּמִים

לְמוֹלַת: (כו) וַנַּח מַנְיָה בְּכֹן אֲמַרְתָּ אֱלוּלֵי דְמָא דְמִהֶלְתָּא הַרְיָן אֲתִחִיב חָתְנָא קַטוּל:

(כז) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל אַהֲרֹן לֵךְ לְקַרְאֵת מֹשֶׁה הַמְדַבֵּר וַיֵּלֶךְ וַיִּפְגְּשׂוּהוּ בְּהַר

הָאֱלֹהִים וַיִּשְׁק לּוֹ: (כז) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל אַהֲרֹן לֵךְ לְקַרְאֵת מֹשֶׁה הַמְדַבֵּר וַיֵּלֶךְ וַיִּפְגְּשׂוּהוּ

בְּהַר הָאֱלֹהִים וַיִּשְׁק לּוֹ: (כז) וְאָמַר יְיָ לְאַהֲרֹן אֵוִיל לְקַדְמוּת מֹשֶׁה לְמַדְבְּרָא וְאֶזֶל וְעָרַעִיהָ בְּטוֹרָא

דְּאַתְגְּלֵי עֵלְוָהֵי יַקְרָא דִּיָּי וַנְשַׁק לֶיהָ:

(כח) וַיִּגְדַּ מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן אֶת כָּל דְּבָרֵי יְהוָה אֲשֶׁר שְׁלַחוּ וְאֶת כָּל הָאֲתַת אֲשֶׁר

עָוָהוּ: (כח) וַיִּגְדַּ מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן אֶת כָּל דְּבָרֵי יְהוָה אֲשֶׁר שְׁלַחוּ וְאֶת כָּל הָאֲתַת אֲשֶׁר עָוָהוּ:

(כח) וַחַוֵּי מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן יָת כָּל פִּתְגָמֵיָא דִּיָּי דִּי שְׁלַחִיהָ וַיָּת כָּל אֲתִיָּא דִּי פְקָדִיהָ:

(כט) וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאסְפוּ אֶת כָּל זִקְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (כט) וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן

וַיֹּאסְפוּ אֶת כָּל זִקְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (כט) וְאֶזֶל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּכְנָשׁוּ יָת כָּל סְבִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

(ל) וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֶת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וַיַּעַשׂ הָאֲתַת לְעֵינֵי

הָעָם: (ל) וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֶת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וַיַּעַשׂ הָאֲתַת לְעֵינֵי

הָעָם: (ל) וּמִלִּיל אַהֲרֹן יָת כָּל פִּתְגָמֵיָא דִּי מְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְעַבֵּד אֲתִיָּא לְעֵינֵי עַמָּא:

(לא) וַיֹּאמְרוּ הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פִקֵּד יְהוָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת עֲנָנִים

וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ: (לא) וַיֹּאמְרוּ הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פִקֵּד יְהוָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת

עֲנָנִים וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ: (לא) וַהִימֹן עַמָּא וַשְׁמְעוּ אַרְי דְּכִיר יְיָ יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַרְי גְּלֵי קַדְמוּהֵי יָת

שְׁעִבְדֵיהֶון וּכְרַעוּ וּסְגִידוּ:

ה (א) וְאַחַר בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל פְּרַעֲהַ כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיַּחְגּוּ לִי בַּמְדְּבָר: (א) וְאַחַר בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל פְּרַעֲהַ כֹּה

אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיַּחְגּוּ לִי בַּמְדְּבָר: (א) וּבַתֵּר בָּן עֵלּוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ

לְפְרַעֲהַ כִּדְבַר אָמַר יְיָ אֱלֹהֵיָא דִּישְׂרָאֵל שְׁלַח יָת עַמִּי וַיַּחְגּוּן קַדְמֵי בַּמְדְּבָרָא:

(ב) וַיֹּאמֶר פְּרַעֲהַ מִי יְהוָה אֲשֶׁר אֲשַׁמְעַ בְּקִלּוֹ לְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַעְתִּי

אֶת יְהוָה וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלַּח: (ב) וַיֹּאמֶר פְּרַעֲהַ מִי יְהוָה אֲשֶׁר אֲשַׁמְעַ בְּקִלּוֹ

לְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַעְתִּי אֶת יְהוָה וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלַּח: (ב) וְאָמַר פְּרַעֲהַ שְׂמָא דִּיָּי

לֹא אֲתַגְלִי לִי דִי אֲקַבֵּל לְמַמְרִיָּה לְשַׁלַּחָא יָת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲתַגְלִי לִי שְׂמָא דִּיָּי וְאַף יָת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלַּח:

(ג) וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵי הָעֲבָדִים נְקַרְא עֲלֵינוּ נְלַכְהָ נָא דְרַךְ שְׁלִשְׁת יָמִים בַּמְדְּבָר

וְנִזְבְּחָה לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ פֶּן יִפְגַּעֵנוּ בְּדַבַּר אוֹ בְּחָרֵב: (ג) וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵי הָעֲבָדִים

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

נִקְרָא עֲלֵינוּ נִלְכָּה נָא דְרָךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבָּר וְנִזְבַּחַה לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ פֶּן יִפְגַּעֲנוּ בְּדָבָר
 אֹד בְּחֶרֶב: (א) וְאָמְרוּ אֱלֹהֵי דִיהוּדָא אֲתַגְלִי עֲלָנָא נְזִיל כְּעֵן מִחֶלְדָּ תִלְתָּא יוֹמִין בְּמִדְבָּרָא וְנִדְבַח קֳדָם יְיָ
 אֱלֹהֵנָא דְלָמָּא יַעֲרַעֲנָא בְּמוֹתָא אוּ בְקִטּוּלָא:

(ד) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמֹה מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן תִּפְרִיעוּ אֶת הָעָם מִמַּעֲשֵׂי
 לָבוֹ לְסַבְלַתִּיכֶם: (ד) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמֹה מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן תִּפְרִיעוּ אֶת הָעָם
 מִמַּעֲשֵׂי לָבוֹ לְסַבְלַתִּיכֶם: (ד) וַאֲמַר לְהוֹן מֶלֶכָּא דְּמִצְרַיִם לְמָא מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן תִּבְשְׁלוּן יָת עַמָּא מַעֲוֹבְרָהוֹן
 אֲזִילוּ לְפִלְחָנְכוֹן:

(ה) וַיֹּאמֶר פְּרַעֲה הֵן רַבִּים עֵתָה עִם הָאָרֶץ וְהַשְׁבַּתֶּם אֹתָם מִסַּבְלַתֶם: (ה) וַיֹּאמֶר
 פְּרַעֲה הֵן רַבִּים עֵתָה עִם הָאָרֶץ וְהַשְׁבַּתֶּם אֹתָם מִסַּבְלַתֶם: (ה) וַאֲמַר פְּרַעֲהָ הָא סְגִיאִין כְּעֵן עַמָּא
 דְּאַרְעָא וְתִבְשְׁלוּן יָתְהוֹן מִפְּלַחְנָהוֹן:

(ו) וַיֵּצֵא פְּרַעֲה בַיּוֹם הַהוּא אֶת הַנְּגֻשִׁים בְּעַם וְאֶת שֹׁטְרֵי לְאֻמּוֹ: (ו) וַיֵּצֵא פְּרַעֲה
 בַיּוֹם הַהוּא אֶת הַנְּגֻשִׁים בְּעַם וְאֶת שֹׁטְרֵי לְאֻמּוֹ: (ו) וּפְקִיד פְּרַעֲהָ בְיוֹמָא הַהוּא יָת שְׁלֹטוֹנִין דְּעַמָּא
 וְיָת סְרֻכּוּהִי לְמִימְרָא:

(ז) לֹא תֹאסְפוּן לְתַת תְּבוֹן לְעַם לְלַבָּן הַלְבָּנִים כְּתִמּוּל שְׁלֹשִׁם הֵם יִלְכוּ וְקִשְׁטוּ
 לָהֶם תְּבוֹן: (ז) לֹא תֹאסְפוּן לְתַת תְּבוֹן לְעַם לְלַבָּן הַלְבָּנִים כְּתִמּוּל שְׁלֹשִׁם הֵם יִלְכוּ וְקִשְׁטוּ
 לָהֶם תְּבוֹן: (ז) לֹא תוֹסְפוּן לְמִיתָן תְּבִנָּא לְעַמָּא לְמִרְמִי לְכַנְיָן כְּמִתְמַלִּי וּמִדְקֻמוּהִי אֲנֹן יִהְיוּ וַיִּגְבְּבוּן לְהוֹן
 תְּבִנָּא:

(ח) וְאֵת מִתְכַנַּת הַלְבָּנִים אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים תִּמּוּל שְׁלֹשִׁם תְּשִׁימוּ עֲלֵיהֶם לֹא
 תִּגְרַעוּ מִמֶּנּוּ כִּי נִרְפִים הֵם עַל כֵּן הֵם צַעֲקִים לְאֻמּוֹ נִלְכָּה נִזְבַּחַה לְאֱלֹהֵינוּ:
 (ח) וְאֵת מִתְכַנַּת הַלְבָּנִים אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים תִּמּוּל שְׁלֹשִׁם תְּשִׁימוּ עֲלֵיהֶם לֹא תִגְרַעוּ מִמֶּנּוּ כִּי
 נִרְפִים הֵם עַל כֵּן הֵם צַעֲקִים לְאֻמּוֹ נִלְכָּה נִזְבַּחַה לְאֱלֹהֵינוּ: (ח) וְיָת סְכוּם לְבַנְיָא דִּי אֲנֹן עֲבָדוּן
 מִתְמַלִּי וּמִדְקֻמוּהִי תִמְנֹן עֲלֵיהוֹן לֹא תִמְנֹעוּן מִיַּגִּיהָ אַרְי בְּסִלְנִין אֲנֹן עַל כֵּן אֲנֹן צְרוּחִין לְמִימְרָא נְזִיל נִדְבַח
 קֳדָם אֱלֹהֵנָא:

(ט) תִּכְבַּד הָעֶבֶדָה עַל הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲשׂוּ בָהּ וְאֵל יִשְׁעוּ בְּדַבְרֵי שְׁקָר: (ט) תִּכְבַּד
 הָעֶבֶדָה עַל הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲשׂוּ בָהּ וְאֵל יִשְׁעוּ בְּדַבְרֵי שְׁקָר: (ט) תִּתְקַף פְּלַחְנָא עַל גְּבֻרָא וַיִּתְעַסְקוּן
 בָּהּ וְלֹא יִתְעַסְקוּן בְּפִתְגָמִין בְּטָלוּן:

(י) וַיֵּצֵאוּ נְגֻשֵׁי הָעָם וְשֹׁטְרֵי וַיֹּאמְרוּ אֶל הָעָם לְאֻמּוֹ כֹּה אָמַר פְּרַעֲה אֵינְנִי נִתָּן
 לָכֶם תְּבוֹן: (י) וַיֵּצֵאוּ נְגֻשֵׁי הָעָם וְשֹׁטְרֵי וַיֹּאמְרוּ אֶל הָעָם לְאֻמּוֹ כֹּה אָמַר פְּרַעֲה אֵינְנִי
 נִתָּן לָכֶם תְּבוֹן: (י) וַנְּפָקוּ שְׁלֹטוֹנֵי עַמָּא וְסְרֻכּוּהִי וְאָמְרוּ לְעַמָּא לְמִימְרָא כְּדָן אָמַר פְּרַעֲהָ לִית אֲנָא יִהָב
 לָכוֹן תְּבִנָּא:

(יא) אֲתֵם לָכוּ קָחוּ לָכֶם תְּבוֹן מֵאֲשֶׁר תִּמְצְאוּ כִּי אֵין נִגְרַע מֵעֲבַדְתְּכֶם דְּבָר: (יא)
 אֲתֵם לָכוּ קָחוּ לָכֶם תְּבוֹן מֵאֲשֶׁר תִּמְצְאוּ כִּי אֵין נִגְרַע מֵעֲבַדְתְּכֶם דְּבָר: (יא) אֲתוֹן אֲזִילוּ סִיבּוֹ
 לָכוֹן תְּבִנָּא מֵאַתֵּר דְּתִשְׁכּוּן אַרְי לֹא יִתְמַנַּע מִפְּלַחְנָכוֹן מִדְּעַם:

(יב) וַיִּפֹּץ הָעָם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם לְקַשֵּׁשׁ קֶשׁ לְתִבְּוֹן: (יב) וַיִּפֹּץ הָעָם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם
 לְקַשֵּׁשׁ קֶשׁ לְתִבְּוֹן: (יב) וְאַתְבַּדְּרָ עַמָּא בְּכָל אֶרְעָא דְּמִצְרַיִם לְגַבְבָּא גִילִי לְתִבְּוֹן:

(יג) וְהַנְּגֻשִׁים אָצִים לְאֻמּוֹ כֹּה אָמַר פְּרַעֲה לְאֻמּוֹ כֹּה אָמַר פְּרַעֲה לְאֻמּוֹ כֹּה אָמַר פְּרַעֲה לְאֻמּוֹ
 וְהַנְּגֻשִׁים אָצִים לְאֻמּוֹ כֹּה אָמַר פְּרַעֲה לְאֻמּוֹ כֹּה אָמַר פְּרַעֲה לְאֻמּוֹ כֹּה אָמַר פְּרַעֲה לְאֻמּוֹ כֹּה אָמַר פְּרַעֲה לְאֻמּוֹ
 דְּחָקוּן לְמִימְרָא עֹבְדִיכוֹן פִּתְגָם יוֹם בְּיוֹמֵיהָ כְּמָא דְּהוּיָתוֹן עֲבָדוּן כֹּד אֲתִיָּהֵב לָכוֹן תְּבִנָּא:

(יד) וַיִּכּוּ שֹׁטְרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שָׂמוּ עֲלֵהֶם נְגֻשֵׁי פְּרַעֲהָ לְאֻמּוֹ מִדּוּעַ לֹא
 כְּלִיתֶם חֻקְכֶם לְלַבָּן כְּתִמּוּל שְׁלֹשִׁם גַּם תִּמּוּל גַּם הַיּוֹם: (יד) וַיִּכּוּ שֹׁטְרֵי בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שָׂמוּ עֲלֵהֶם נְגֻשֵׁי פְּרַעֲהָ לְאֻמּוֹ מִדּוּעַ לֹא כְלִיתֶם חֻקְכֶם לְלַבָּן כְּתִמּוּל שְׁלֹשִׁם

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

גם תמול גם היום: (יד) ולקו סרכי בני ישראל די מניאו עליהון שלטוני פרעה למימר מא דין לא אשלימותון גזרתכון למרמי (לבניו) כמאתמלי ומדקמוהי אף תמלי אף יומא דין:

(טו) ויבאו שטרי בני ישראל וייעקו אל פרעה לאמר למָה תעשה כה לעבדיך: (טו) ויבאו שטרי בני ישראל וייעקו אל פרעה לאמר למָה תעשה כה לעבדיך: (טו) ואתו סרכי בני ישראל ועוהו (קדם) לפרעה למימר למא תעבד פדיו לעבדיך:

(טז) תבן איז נתן לעבדיך ולבנים אמרים לנו עשו והנה עבדיך מכים וחסאת עמך: (טז) תבן איז נתן לעבדיך ולבנים אמרים לנו עשו והנה עבדיך מכים וחסאת עמך: (טז) תבנא לא מתיהב לעבדיך ולבניא אמרו לנא עבדו והא עבדיך לקו וחסו עליהון עמך:

(יז) ויאמר נרפים אתם נרפים על כן אתם אמרים גלכה נזבחה ליהוה: (יז) ויאמר נרפים אתם נרפים על כן אתם אמרים גלכה נזבחה ליהוה: (יז) ואתו בטלניו אתו בטלניו על כן אתו אמרו גיל נדבח קדם יי:

(יח) ועתה לכו עבדו ותבן לא ינתן לכם ותבן לבנים תתנו: (יח) ועתה לכו עבדו ותבן לא ינתן לכם ותבן לבנים תתנו: (יח) ובעו אזילו פלחו ותבנא לא יתיהב לכו וסכום לבניא תתנו:

(יט) ויראו שטרי בני ישראל אתם ברע לאמר לא תגרעו מלבניכם דבר יום ביומו: (יט) ויראו שטרי בני ישראל אתם ברע לאמר לא תגרעו מלבניכם דבר יום ביומו: (יט) וחוזו סרכי בני ישראל יתהון בביש למימר לא תמנעו מלבניכו פתגם יום ביומיה:

(כ) ויפגעו את משה ואת אהרן נצבים לקראתם בצאתם מאת פרעה: (כ) ויפגעו את משה ואת אהרן נצבים לקראתם בצאתם מאת פרעה: (כ) וערעו ית משה וית אהרן קימין לקדמותהון במפקהון מקדם פרעה:

(כא) ויאמרו אלהם ירא יהוה עליכם וישפט אשר הבאשתם את ריחנו בעיני פרעה ובעיני עבדיו לתת חרב בידם להרגנו: (כא) ויאמרו אלהם ירא יהוה עליכם וישפט אשר הבאשתם את ריחנו בעיני פרעה ובעיני עבדיו לתת חרב בידם להרגנו: (כא) ויאמרו להון יתגלי יי עליכון ויתפרע די אבאשתון ית ריחנא בעיני פרעה ובעיני עבדוהי למתו חרבא בידהון לקטלותנא:

(כב) וישב משה אל יהוה ויאמר אדני למָה הרעתה לעם הזה למָה זה שלחתני: (כב) וישב משה אל יהוה ויאמר אדני למָה הרעתה לעם הזה למָה זה שלחתני: (כב) ויתב משה קדם יי ואמר יי למא אבאשתא לעמא הדיו ולמא דנו שלחתני:

(כג) ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך: (כג) ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך: (כג) ומעדן עלית לות פרעה למללא בשמך אבאש לעמא הדיו ושזבא לא שזבתא ית עמך:

ו (א) ויאמר יהוה אל משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו: (א) ויאמר יהוה אל משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו: (א) ואמר יי למשה פעו תחוי דאעבד לפרעה ארי בידיא תקיפא ישלחון ובידיא תקיפא יתרכנו מארעיה:

רז"י

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

תאמר לבני ישראל אהיה פעם אחת וכן משמע במס' ברכות ודו"ק):

(טו) זה שמי לעולם – חסר וי"ו לומר העלמיהו שלא יקרא ככתבו (ש"ר): וזה זכרי – למדו היאך נקרא וכן דוד הוא אומר ה' שמך לעולם ה' זכרך לדור ודור:

(טז) את זקני ישראל – מיוחדים לשיבה. ואת זקנים סתם היאך אפשר לו לאסוף זקנים של ס' רבוא:

(יח) ושמעו לקולך – מאלהים מכיון שתאמר להם לשון זה ישמעו לקולך שכבר סימן זה מסור בידם מיעקב ומיוסף שצלבן זה הם גאולים יעקב אמר ואלהים פקוד יפקוד אתכם יוסף אמר להם (בראשית נ) פקוד יפקוד אלהים אתכם: (אלהי העבריים – יו"ד יתירה רמז ל' מכות ברש"י יסן): נקרה עלינו – לשון מקרה וכן (במדבר כג) ויקר אלהים ואנכי אקרה כה אהא נקרה מאתו הלוס:

(יט) לא יתן אתכם מלך מזרים להלוך – אם אין אני מראה לו ידי החזקה כלומר כל עוד שאין אני מודיעו ידי החזקה לא יתן אתכם להלוך: לא יתן – לא ישבוק כמו (בראשית כ) ע"כ לא נתתיך (סס לא) לא נתנו אלהים להרע עמדי וכולן לשון נתינה הם. וי"מ ולא ביד חזקה ולא בשביל שידו חזקה כי מאז אשלח את ידי והכיתי את מזרים וגו' ומתרגמינן אותו ולא מן קדם דחיליה תקיף. משמו של רבי יעקב ברבי מנחם נאמר ל':

(כב) ומגרת ביתה – מאותה שהיא גרה אתה בבית: ונאלתם – כתרגומו ותרוקנון. וכן (שמות יב) וינלכו את מזרים (שמות לג) ויתנלכו בני ישראל את עדים והגו"ן צו יסוד. ומנחם חזרו במחצרת כד"י עם (בראשית לא) ויאל אלהים את מקנה אביכם. אשר היל אלהים מאזינו. ולא יאמנו דבריו כי אם לא היתה הגו"ן יסוד והיא נקודה בחיר"ק לא תהא משמשת בלשון ופעלתם אלא בלשון ונפעלתם כמו (דברי' כח) ונסחתם מן האדמה ונתתם ביד אויב (ויקרא כו) ונגפתם לפני אויביכם (יחזקאל כב) ונתתם בתוכה ואמרתם נללנו לשון נפעלנו וכל נו"ן שהיא בזה חציבה לפרקים ונפלת ממנה כנו"ן של

(ז) כי ידעתי את מכאוביו – כמו וידע אלהים כלומר כי שמתי לב להתבונן ולדעת את מכאוביו ולא העלמתי עיני ולא ארטוס את אזני מעקתם:

(י) ועתה לכה ואשלחך וגו' – ואת מה תועיל והוא את עמי יועילו דבריד ותוויאם מס:

(יא) מי אנכי – מה אני חשוב לדבר עם המלכים: וכי אוליא את בני ישראל – ואף אם חשוב אני מה זכו ישראל שתעשה להם נס ואוליאם ממזרים:

(יב) ויאמר כי אהיה עמך – השיבו על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון שאמרת מי אנכי כי אלהי פרעה לא שלך היא כי אם משלי כי אהיה עמך וזה המראה אשר ראית בסנה לך האות כי אנכי שלחתיך ותלליח בשליחותי וכדאי אני להליל כאשר ראית הסנה עושה שליחותי ואינו אוכל כך תלך בשליחותי ואינך ניזוק. ושאלת מה זכות יש לישראל שיאלו ממזרים דבר גדול יש לי על הולאה זו שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה לסוף ג' חדשים שיאלו ממזרים. דבר אחר כי אהיה עמך וזה שתלליח בשליחותך לך האות על הבטחה אחרת שאני מבטיחך שכשתוויאם ממזרים תעבדון אותי על ההר הזה שתקבלו התורה עליו והיא הזכות העומדת לישראל. ודוגמת לשון זה מצינו (ישעי' לז) וזה לך האות אכול השנה ספיח וגו' ומפלת סנחריב תהיה לך לאות על הבטחה אחרת שארצכם חריבה מפירות ואני אברך הספיחים:

(יד) אהיה אשר אהיה – אהיה עמם בצרה זאת אשר אהיה עמם בשעבוד שאר מלכויות (ברכות ט) אמר לפניו רבש"ע מה אני מזכיר להם צרה אחרת דיים בצרה זו אמר לו יפה אמרת כה תאמר וגו' (ש"ר) (לא שהשכיל חלילה משה ביותר אלא שלא הבין דברי השי"ת כי לא מחשבתו מחשבת הש"י שמאז כך היתה דעתו באומרו ית' אהיה אשר אהיה למשה לבדו הגיד ולא שיגיד לישראל וזהו יפה אמרת שגם דעתי מתחילה כך היתה שלא תגיד לבני ישראל כדברים האלה אלא כה

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

והיו והיו שני פעמים. נראה צעיני אלו נא' והיו המים אשר תקח מן היאור לדם ביצת שומע אני שצידו הם נהפכים לדם ואז כשירדו לארץ יהיו בהויתן אבל עכשיו מלמדנו שלא יהיו דם עד שיהיו ביצת:

(י) גם מתמוז וגו' – למדנו שכל שבעה ימים היה הקב"ה מפתה את משה בסנה לילך בשליחותו מתמוז שלשום מאז דברך הרי שלשה ושלשה גמין רבויין הם הרי ששה והוא ה' עומד ביום הז' כשומר לו זאת עוד שלא נא ביד תשלח עד שחרה זו וקבל עליו (ש"ר) וכל זה שלא ה' רואה ליטול גדולה על אהרן אחיו שהיה גדול הימנו ונביא היה שנאמר (הלל אהרן אחיך הלוי וגו' ועוד נאמר לעלי הכהן) (שמואל ב) הגלה נגליתי אל בית אביך בהיותם במצרים הוא אהרן. וכן (יחזקאל ב) ואודע להם בארץ מצרים וגו' ואומר אליהם איש שקולי עיניו השליכו ואותה נבואה לאהרן נאמרה: **כד פה** – בכבדות אני מדבר ובלשון לע"ז בל"ז (שטאממלער):

(יא) מי שם פה וגו' – מי למדך לדבר כשהיית נדון לפני פרעה על המצרי: או מי יאום אלם – (תנחומא) מי עשה פרעה אלם שלא נתאמץ במצות הריגתך ואת משרתיו חרקים שלא שמעו בצווחו עליך (שבת קמ) ולאספקלטורין ההורגים מי עשאו עורים שלא ראו כשברחת מן הצימה ונמלטת: הלל אנכי – ששמי ה' עשיתי כל זאת:

(יג) ביד תשלח – ביד מי שאתה רגיל לשלוח והוא אהרן. ד"א ביד אחר שתראה לשלוח שאין סופי להניסם לארץ ולהיות גואלם לעתיד יש לך שלוחים הרבה:

(יד) ויחר אף – (זכחים קב) ר' יהושע בן קרחה אומר כל חרון אף שבתורה נא' זו רוקם וזה לא נאמר זו רוקם ולא מינו שצא עונש ע"י אותו חרון. אמר לו רבי יוסי אף בזו נאמר זו רוקם. הלל אהרן אחיך הלוי שהי' עתיד להיות לוי ולא כהן והכהונה הייתי אומר ללאת ממך מעתה לא יהי' כן אלל הוא יהי' כהן ואתה הלוי שנאמר (דברי הימים ב) ומשה איש האלהים בניו יקראו על שבת הלוי: הנה הוא יולל לקראתך – כשתלך

נוגף נושא נותן נושך כשהיא מדברת לשון ופעלתם תנקד בשו"א בחטף כגון (בראשית מה) ונשאתם את אביכם (במדבר לב) ונתתם להם את ארץ הגלעד ונמלתם את אשר ערלתכם. לכן אני אומר שזאת הנקודה בחיר"ק מן היסוד הוא ויסוד שם דבר נלול והוא מן הלשונות הכבדים כמו דבור כפור למוד כשדבר בלשון ופעלתם ינקד בחיר"ק כמו (במדבר כ) ודברתם אל הסלע (יחזקאל מה) וכפרתם את הבית (דברים יא) ולמדתם אותם את בניכם:

(ב) מזה בידך – לכך נכתב תיבה ה' לדרוש מזה שבידך אתה חייב ללקות שחשדת בכשרים. ופשוטו כאלם שאומר לחבירו מודה אתה שזו שלפניך אכן היא אומר לו הן אמר לו הריני עושה אותה עז:

(ג) ויהי לנחש – רמז לו שסיפר לשון הרע על ישראל (באומרו לא יאמינו לי) ותפא אומנתו של נחש:

(ד) ויחזק בו – לשון אחיזה הוא והרבה יש במקרא. (בראשית יט) ויחזיקו האנשים בידו (דברים כה) והחזיקה במצושו. (שמואל יז) והחזיקתי בזקני. כל לשון חזוק הדבוק לבי"ת לשון אחיזה הוא:

(ו) מצרעת כשג – דרך נרעת להיות לבנה. אם בהרת לבנה היא. אף באות זה רמז לו שלשון הרע סיפר באומרו לא יאמינו לי לפיכך הלקהו בצרעת כמו שלקתה מרים על לשון הרע:

(ז) ויוציאה מחיקו והנה שבה וגו' – מכאן שמדה טובה ממרת לבא ממדת פורעניות שהרי בראשונה לא נאמר מחיקו (ש"ר):

(ח) והאמינו לקול האות האחרון – משתאמר להם שצבילכם לקיתי על שספרתי עליכם לשון הרע יאמינו לך שכבר למדו בכך שהמזדווגין להרע להם לוקים בנגעים כגון פרעה ואצמלך שצביל שרה:

(ט) ולקחת ממימי היאור – רמז להם שבמכה ראשונה נפרע מאלהותם (פי' כשהקב"ה נפרע מן האומות נפרע מאלהותם תחילה שהיו עובדים לנילום המחיה אותם והפכם לדם צרש"י יאן): והיו המים וגו' –

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

זכחו לפיכך מי כמוהו מורה. צקר ודס המצקס להגקס מחזכירו מעלים את דכריו שלח יצקס הללה חבל הקצ"ה יקניב זכחו ואין יכולת להמלט מידו כי אס זשזבו אליו לפיכך הוא מורהו ומתרה בו לשזב:

(כד) ויהי דדרך זמלון – עג משה: ויצקס המיתהו – למשה לפי שלח מל את אליעזר בנו ועל שנתרשל נענש עונש מיתהו. תניא ח"ר יוסי ח"ו לח נתרשל לחל חמר חמול וחלח לדרך סכנה היא לתינוק עד שלשה ימים חמול וחלשה שלשה ימים הקצ"ה חני לך שזב מזרים ומפני מה נענש מיתהו לפי שנתעסק זמלון תחלה (זמסכת נדרים דף לח). והיה המלחך נעשה כמין נחש וזולעו מראשו ועד ירכיו וחוזר וזולעו מזגליו ועד אותו מקום הזינה כפורה שזשזיל המילה הוא:

(כה) וחגע לרגליו – השליכתו לפני רגליו של משה: ותחמר – על זנה: כי חתן דמים אתה לי – אתה היית גורם להיות החתן שלי נרנח עליך הורג חייקי אתה לי:

(כו) וירף – המלחך ממנו. אז הזינה שעל המילה זח להורגו: חמרה חתן דמים זמולת – חתני היה נרנח על דבר המילה (שניה רש"י זלשזנו לעיל כתב אתה היית גורם. דקשה לרש"י מה זה אז חמרה חתן דמים והלח גם לעיל חמרה חתן דמים חלח מתחילה סברה דזה וזה גורם חטא המילה וחטא אחר חח"כ כשראתה וירף לגמרי אז הזינה לעל דבר המילה לזד זח וזזה מתורץ ג"כ השינוי לשון זתרגום חונקלום זחתן דמים ודו"ק כנ"ל): למולת – על דבר המולת שס דבר הוא והלמ"ד משמשת זלשזן על כמו (שמות יד) וחמר פרעה לזני ישראל. ואונקלום תרגם דמים על דס המילה:

(ח) ואחר זאו משה וזההן וגו' – חבל הזקנים נשמטו אחד אחד מאחר משה וזההן עד שנסמטו כולם קודם שהגיעו לפלטיין לפי שיראו ללכת (ש"ר) וזסיני נפרע להם ונגש משה לזדו חל ה' והס לח יקשו החזירים לחחוריהם:

למזרים: ורלך ושמה זלזו – לח כשאתה סבור שיהא מקפיד עליך שאתה עולה לגדולה. ומשס זכה חההן לעדי חחשן החון על הלז:

(טז) ודבר הוא לך – זשזילך ידבר חל העס וזה יוכיח על כל לך ולי ולו ולכס ולהס הסמוכים לזבור שכולס לשון על הס: יהיה לך לפה – למליץ לפי שאתה כזד פה: לחלחיס – לרז ולשק:

(יח) וישב חל יתר חוחנו – לזטול קשות שהרי נשזע לו (שלח יזז ממדין כי חס זרשותו) (מכילתא) ושזעה שמות היו לו רעואל יתר יתרו קני וכו':

(יט) כי מתו כל החנגיס – מי הס דהן וחזירים חיים היו לחל שירדו מנכסיהם והעני חשזב כמת (נדרים סד):

(כ) על החמור – חמור המיוחד הוא החמור שחזש חברהם לעקידת יחק והוא שעתיד מלך המשיח להגלות עליו שנא' (זכריה ט) עני ורוכב על חמור: וישב חרחה מזרים ויקח משה את מטה וגו' – אין מוקדם ומחוחר מדוקדקים זמקרא:

(כח) זלכתך לשזב מזרימה וגו' – דע שעל מנת כן חלך שתהא גבור זשליחותי לעשות כל מופתי לפני פרעה ולח תירח ממנו: אשר שמתי זידך – לח על שלשה חותות החמורות למעלה שהרי לח לפני פרעה חוה לעשותם לחל לפני ישראל שיחמינו לו ולח מזינו שעשחס לפניו לחל מופתים שחני עתיד לשוס זידך זמזרים כמו (שמות ז) כי ידבר חליכס פרעה וגו' וחל חחמה על אשר כתיב אשר שמתי שכן משמעו כשחזדבר עמו זבר שמתים זידך:

(כז) וחמרת חל פרעה – כשחשמע שלזו חזק וימאן לשלוח חמור לו כן: בני זכרי – לשון גדולה כמו (תהילים פט) אף חני זכור חתנהו זהו פשוטו. ומדרשו כאן חחס הקצ"ה על מכירת הזכורה שלקח יעקב מעשו:

(כג) ואומר חליך – זשליחותו של מקום: שלח את בני וגו' הגה חנכי הורג וגו' – היא מכה חחחונה ובה חתרהו חחלה מפני שהיא קשה וזה הוא שנחמר זחיוז (חיוז לו) הן חל יקניב

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

שא"כ הי' לו לכתוב ואל ישעו אל דברי שקר או לדברי שקר כי כן גזרת כולם. (ישעי' יז) ישעה האדם על עושהו (שם לא) ולא שעו על קדוש ישראל (שם יז) ולא ישעה אל המזבחות ולא מנצתי שמוש של ב' סמוכה לאחריהם אבל אחר לשון דבור כמתעסק לדבר בדבר נופל לשון שמוש ב"ת כגון (יחזקאל לג) הגדברים בך (במדבר יב) ותדבר מרים ואהרן במשה. (זכריה 7) המלאך הדובר ב'י. (דברים יא) לדבר צם (תהלים קיט) ואדברה בעדותיך אף כאן אל ישעו דברי שקר אל יהיו נדברים דברי שוא והבאי:

(יא) אחס לכו קחו לכם תבן – ורכיבים אתם לילך בזריזות כי אין נגרע דבר – מכל סכום לבנים שהייתם עושים ליום זה היתם התבן ניתן לכם מזומן מבית המלך:

(יב) לקשש קש לתבן – לאסוף אסיפה ללקוט לקט לצורך תבן הטיט. קש לשון לקוט על קש שדבר המתפזר הוא ורכיך לקושש קרוי קש בשאר מקומות:

(יג) אלים – פא דוחקים: דבר יום ביומו – חשבון של כל יום כלו ביומו כאשר עשיתם זהוית התבן מוכן:

(יד) ויכו שוטרי בני ישראל – השוטרים ישראלים היו וחסים על חזריהם מלדחקם וכשהיו משלימים הלבני' לנוגשי' שהם מרכיבים והי' חסר מן הסכום היו מלקין אותם על שלא דחקו את עושי המלאכה. לפיכך זכו אותם שוטרי' להיות סנהדרין ונאלל מן הרוח אשר על משה והואש עליהם שנאמר אספה לי שבעי' איש מזקני ישראל מאותן שידעת הטובה שעשו במאריס כי הם זקני העם ושוטרי: ויכו שוטרי בני ישראל – אשר שמו נוגשי' פרעה אותם לשוטרים עליהם לאמר מדוע וגו'. למה ויכו שהיו אומרים להם מדוע לא כליתם גם תמול גם היום חק הקצוב עליכם ללבון כתמול השלישי שהוא יום שלפני אתמול והוא הי' זהוית התבן נתן להם:

(טז) ולבנים אומרים לנו עשו – הנוגשים אומרים עשו לנו לבנים כמנין הראשון: וחתאת עמד – אלו היה נקוד פת"ח הייתי

(ג) פן יפגענו – פן יפגעך היו לרכיבים לומר לו אלא שחלקו כבוד למלכות. פגיעה זו לשון מקרה מות היא:

(ד) תפריעו את העם ממעשיו – תדילו ותרחיקו אותם ממלאכתם ששומעין לכם וסבורים לנוח מן המלאכה. וכן (משלי 7) פרעוהו אל תעבר בו רחקהו. וכן (שם א) ותפרעו כל עתה. (שמות לב) כי פרוע הוא נרחק ונתעב: לכו לסבלותיכם – לכו למלאכתכם שיט לכם לעשות צבתיכם. אבל מלאכת שעבוד מאריס לא היתה על שצטו של לוי ותדע לך שהרי משה ואהרן יולאים וצאים שלא צרשות:

(ה) הן רבים עתה עם הארץ – שהעבודה מוטלת עליהם ואתם משציתים אותם מסבלותם הפסד גדול הוא זה:

(ו) הנגשים – מרכיבים היו והשוטרים היו ישראלים הנוגש ממונה על כמה שוטרים והשומר ממונה לרדות בעושי המלאכה:

(ז) תבן – אשטובל"א היו גובלין אותו עם הטיט: לבנים – טיוול"ש בלע"ז (ליעגעלשטיינע) שעושים מטיט ומייבשין אותו בחמה ויש שפורפין אותו בכבשן: כתמול שלשום – כאשר הייתם עושים עד הנה: וקששו – ולקטו:

(ח) ואת מתכנת הלבנים – סכום חשבון הלבנים שהיה כל אחד עושה ליום כשהיה התבן נתן להם אותו סכום תשימו עליהם גם עתה למען תכבד העבודה עליהם: כי נרפים – מן העבודה הם לכך לצם פונה אל הבטלה ורועקים לאמר נלכה וגו'. מתכנת ותוכן לבנים. ולו נתכנו עלילות. ואת הכסף המתוכן. כולם לשון חשבון הם: נרפים – המלאכה רפויה בידם ועזובה מהם והם נרפים ממנה רטרי"ש בלע"ז (אורייתקאגאלאגעו):

(ט) ואל ישעו דברי שקר – ואל יהגו וידברו תמיד דברי רוח לאמר נלכה נזבחה. ודומה לו ואשעה בחקיד תמיד. למשל ולשנייה מתרגמינן ולשועין ויספר ואשתעי וא"א לומר ישעו לשון וישע הי' אל הבל וגו' ואל קין ואל מנחתו לא שעה ולפרש אל ישעו אל יפנו

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

(כז) למה הרעותה לעם הזה – וא"ת מה איכפת לך קובל אני על ששלחתני (ס"ר):
 (כג) הרע – לשון הפעיל הוא הרצה רעה עליהם. ותרגומו אבאיש:
 (א) עתה תראה וגו' – (סנהדרין קיא) הרהרת על מדותי לא כאברהם שאמרתי לו (בראשית כא) כי זיכחק יקרא לך זרע ואח"כ אמרתי לו העלהו לעולה ולא הרהר אחר מדותי לפיכך עתה תראה. העשוי לפרעה תראה ולא העשוי למלכי ז' אומות כשאביאם לארץ: כי זיד חזקה ישלחם – מפני ידי החזקה שתחזק עליו ישלחם: וזיד חזקה יגרשם מארצו – על כרחם של ישראל יגרשם ולא יספיקו לעשות להם אידה. וכן הוא אומר ותחזק מארצם על העם למהר לשלחם וגו':

אומר שהוא דבוק ודבר זה חטאת עמך הוא עכשיו שהוא קמ"ץ שם דבר הוא וכך פירושו ודבר זה מביא חטאת על עמך כאלו כחוב וחטאת לעמך כמו כזאנה בית לחם שהוא כמו לבית לחם וכן הרצה:
 (יח) ותוכן לבנים – חשבון הלבנים וכן (מלכים יב) את הכסף המתוכן המנוי כמו שאמר בענין (סס) וילכו וימנו את הכסף:
 (יט) ויראו שוטרי בני ישראל – את חבריהם הנרדים על ידם: ברע – ראו אותם ברעה וזרה המואלת אותם בהכזידם העבודה עליהם לאמר לא תגרעו וגו':
 (כ) ויפגעו – אנשים מישראל את משה ואת אהרן וגו'. ורבותינו דרשו כל נעים ונכזים דתן ואזירים היו שנאמר בהם ילאו נכזים:

נביא – ירמיה א'

(א) דברי ירמיהו בן חלקיהו מן הפהנים אשר בענתות בארץ בנימן: (ב) אשר היה דבר יהוה אלי בימי יאשיהו בן אמון מלך יהודה בשלש עשרה שנה למלכו: (ג) ויהי בימי יהויקים בן יאשיהו מלך יהודה עד תם עשתי עשרה שנה לצדקיהו בן יאשיהו מלך יהודה עד גלות ירושלם בחדש החמישי: (ד) ויהי דבר יהוה אלי לאמר: (ה) בטרם אצורך {אצורך} בבטן ידעתיה ובטרם תצא מרחם הקדשתיך נביא לגוים נתתיך: (ו) ואמר אהה אדני יהוה הנה לא ידעתי דבר פי נער אנכי: (ז) ויאמר יהוה אלי אל תאמר נער אנכי פי על כל אשר אשלתך תלה ואת כל אשר אצורך תדבר: (ח) אל תירא מפניהם פי אתה אני להצלה נאם יהוה: (ט) וישלח יהוה את ידו ויגע על פי ויאמר יהוה אלי הנה נתתי דברי בפיה: (י) ראה הפקדתיך היום הנה על הגוים ועל הממלכות לנתוש ולנתוז ולהאביד ולהרוס לבנות ולנטוע: (יא) ויהי דבר יהוה אלי לאמר מה אתה ראה ירמיהו ואמר מקל שקד אני ראה: (יב) ויאמר יהוה אלי היטבת לראות פי שקד אני על דברי לעשותו: (יג) ויהי דבר יהוה אלי שנית לאמר מה אתה ראה ואמר סיר נפוח אני ראה ופניו מפני צפונה: (יד) ויאמר יהוה אלי מצפון תפתח הרעה על כל ישבי הארץ: (טו) פי הנני קרא לכל משפחות ממלכות צפונה נאם יהוה ובאו ונתנו איש כסאו פתח שערי ירושלם ועל כל חומתיך סביב ועל כל ערי יהודה: (טז) ודברתי משפטי אותם על כל רעתם אשר עזבוני ויקטרו לאלהים אחרים וישתחוו למעשי

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

יְדִיָּהֶם: (יז) וְאַתָּה תֵּאָדָר מִתְנַיֶּיךָ וְקִמַּמְתָּ וְדַבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֵת כָּל אֲשֶׁר אָנֹכִי אֹמֵר
 אֶל תַּחַת מַפְנֵיהֶם פֶּן אֲחַתְּךָ לַפְּנֵיהֶם: (יח) וְאֲנִי הִנֵּה נֹתְתִיךָ הַיּוֹם לְעִיר מִבְּעַר
 וּלְעִמּוּד בְּרֹזֶל וּלְחַמּוֹת גַּחֲשִׁית עַל כָּל הָאָרֶץ לְמַלְכֵי יְהוּדָה לְשָׂרֵיהָ לְכַהֲנֵיהָ
 וּלְעַם הָאָרֶץ: (יט) וְנִלְחַמּוּ אֵלֶיךָ וְלֹא יוּכְלוּ לָךְ כִּי אֲתָךְ אָנֹכִי נֹאֵם יְהוָה לְהַצִּילָךְ:
 (א) וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: (ב) הֲלֹךְ וְקִרְאתָ בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר
 יְהוָה זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵת כָּל־וּלְתִיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאָרֶץ לֹא
 זְרוּעָה: (ג) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לִיהוָה רֵאשִׁית תְּבוּאָתָה כָּל אֲכָלֶיךָ יֵאָשְׁמוּ רְעָה תָּבֵא
 אֲלֵיהֶם נֹאֵם יְהוָה:

האשכנזים מפטירים בישעיה כז'-כח' (ראה נביא במשך השבוע)

משנה – פרה פרק ג'

(א) שְׁבַעַת יָמִים קָדָם לְשִׂרְפַת הַפָּרָה מִפְּרִישֵׁי בֶהֱן הַשּׁוֹרֵף אֵת הַפָּרָה מִבֵּיתוֹ
 לְלִשְׁכָּה שְׁעַל פְּנֵי הַבַּיְתָה, צְפוּנָה מְזֻרְחָה, וּבֵית אָבֶן הֵיחָה נִקְרָאת, וּמִזִּין
 עָלָיו כָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים מִכָּל חֲטָאוֹת שֶׁהָיוּ שָׁם. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר, לֹא הָיוּ מִזִּין
 עָלָיו אֶלָּא בְּשִׁלְיָשִׁי וּבְשִׁבְעֵי בִלְבָד. רַבִּי חֲנִינָא סָגַן הַפְּהֲנִים אֹמֵר, עַל הַכֹּהֵן
 הַשּׁוֹרֵף אֵת הַפָּרָה, מִזִּין כָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים. וְעַל שֵׁל יוֹם הַכְּפוּרִים, לֹא הָיוּ
 מִזִּין עָלָיו אֶלָּא בְּשִׁלְיָשִׁי וּבְשִׁבְעֵי בִלְבָד:

וחטאת טעונה כפון תקינו ליה רבנן בצפונה
 מזרחה כי היכי ללהוי לה הכירא: וזית אבן
 היתה נקראת – לפי שכל מעשהו היו בכלי
 גללים כלי אבנים כלי אדמה שאינן מקבלין
 טומאה וזהם כלבד היה משתמש כל שבעת
 ימי הפרישה משום דטבול יום כשר צפרה
 והיו מטמאין הכהן השורף את הפרה
 ומטבילין אותו מיד להוציא מלבן שלדוקים
 שאומרים צמערובי שמש היתה נעשית, תקינו
 לה רבנן מעלות יתירות כדי שלא יזלוזלו זה:
 כל שבעת הימים – של ימי הפרישה: מכל
 חטאות שהיו שם – מכל הפרות שנעשו
 מימות משה רבינו ועד אותו זמן, שמכל פרה
 ופרה היו נותנין קרית למשמרת. ויום ראשון
 מזין עליו מאפר פרה אחת ויום שני מאחרת
 ויום שלישי מאחרת: בשלישי ובשביעי –
 לפרישתו. ובין תנא קמא ובין ר' יוסי תרווייהו
 סבירא להו טבילה בזמנה מורה וקא מפלגי

רע"ב – (א) שבעת ימים כו' מפרישין כהן
 השורף את הפרה – דכתיב צפרה מילואים
 (ויקרא ה) כאשר עשה ביום הזה כהן ה'
 לעשות לכפר עליכם, ודרשו רבותינו, לעשות
 זה מעשה פרה, לכפר עליכם זה מעשה יום
 הכפורים, שהכהן השורף את הפרה וכהן גדול
 העובד ביום הכפורים טעון פרישה שבעה
 כמו שהיו טעונים אהרן ובניו בשבעת ימי
 המילואים דכתיב (שם) ומפתח אוהל מועד
 לא תלאו שבעת ימים. והיו מפרישין אותו
 מאשתו שמה יבוא על אשתו תמא נדה
 והבועל נדה תמא שבעת ימים ולא יוכל
 לשרוף הפרה: הצירה – אית לאמרי מקום
 היה צהר הצית וצירה שמו. ואית לאמרי כל
 המקדש קרוי צירה כמו שנאמר אל הצירה
 וגו' (דה"א כט): צפונה מזרחה – טעמא
 דמפרישים הכהן השורף את הפרה ללשכה
 שהיא צפונית מזרחית, כיון לחטאת היא

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

וכל שצעה לאו דוקא, דכל כרחך הא קיימא לן הזאה שבות ואין דוחה את השבת ור' יוסי לא מקיש הזאה לטבילה והזאה בזמנה לאו מזה, הלכך לא בעי הזאה אלא שלישי וצביעי בלבד. ור' חנינא סגן הכהנים נמי כר' יוסי סבירא ליה דהזאה בזמנה אינה מזה, והכהן השורף את הפרה מעלה בעלמא הוא, כי היכי דלא לזלו זה מפני שהיא נעשית בטבול יום:

(ב) חצרות היו בירושלים בנזירות על גבי סלע ותחתיהם חלול, מפני קבר התהום. ומביאים נשים עפרות ויולדות שם ומגדלות שם את בניהן. ומביאים שורים ועל גביהן דלתות, ותינוקות יושבין על גביהן וכוסות של אבן בידם. הגיעו לשלוח, ירדו ומלאום, ועלו וישבו על גביהן. רבי יוסי אומר, ממקומו היה משלשל וממלא:

יהיו רגליו של תינוק היושב עליהן מאהלות על הארץ מפני קבר התהום: ועל גביהן דלתות – ועוד זאת מעלה יתירה כדי שלא יהיו רגליו של תינוק מאהלות על הארץ: וכוסות של אבן זידם – שכל מעשה הפרה בכלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה שאין מקבלין טומאה: ירדו – תינוקות הללו לתוך נהר שילוח: ומלאום – ממנו מים לקדש מי חטאת שמוזין על השורף את הפרה כל שצעה. ובתוך הנהר ליכא לספוקי לקבר התהום, דלא עבידי דקברי בנהרות: ר' יוסי אומר – מעל גבי השורים היו משלשלים חבל וממלאים מים ולא היו יורדים לתוך השילוח. ואין הלכה כר' יוסי:

(ג) באו להר הבית, וירדו. הר הבית והעזרות תחתיהם חלול, מפני קבר התהום. ובפתח העזרה היה מתקן קלל של חטאת, ומביאין זכר של רחלים וקושרים חבל בין קרניו, וקושרים מקל ומסבף בראשו של חבל, וזורקו לתוך הקלל, ומכה את הזכר ונרתע לאחוריו, ונוטל ומקדש, כדי שייראה על פני המים. רבי יוסי אומר, אל תתנו מקום לצדוקים לרדות, אלא הוא נוטל ומקדש:

(במדבר יט) והיתה לעדת בני ישראל למשמרת: קלל – כד קטן תרגום וכדה על שכמה (בראשית כד) וקולתה על כתפה: וזורקו לתוך הקלל – ומתוך כך כשהיה הזכר נרתע לאחוריו והיה המקל יולא מן הקלל

בהזאה אי מקשינן לה לטבילה אי לא, תנא קמא מקיש הזאה לטבילה והזאה בזמנה מזה, וכל יומא משקלת ימים הראשונים איכא לספוקי שמה היום יום שלישי לטומאתו, והשקלה אחרונים כל יומא מספקין שמה צביעי. ורביעי לא בעי הזאה, דלאו בשלישי איכא לספוקי ולא בצביעי איכא לספוקי שאין הזאה בצביעי עולה משום הזאת צביעי עד שיהא בשלישי שלפניו.

רע"ב – (ב) זניות על גבי הסלע – אור החלמיש שניכר שהיה סם מתחילת צרייתו של עולם. ואע"פ כן החמירו לעשות תחתיו חלל, מפני קבר התהום, שמה יש תחתיו קבר ואין לו למת אוהל חלל טפח, וטומאה שהי ארורה דוקעת ועולה, לפיכך היו זונים אותו על גבי כיפון, שאפילו יש קבר תחתיהן החלל מפסיק. וכל לשון טומאת התהום שבגמרא, לשון ספק ומכוסה הוא, כהתהום הזה שאינו גלוי: ומביאים נשים מעוברות ויולדות שם – כל אלו מעלות יתירות עשו זה כי היכי דלא לזלו זה מפני שהיו עושים אותה בטבול יום: ומגדלות שם את בניהן – עד שיהיו בן שמונה [שנים] ולא יותר שלא יראו קרי: ומביאים שורים – שכריסן רחבה כדי שלא

רע"ב – (ג) באו להר הבית – התינוקות שעל גבי השורים עם הכוסות מלאים מים: בפתח העזרה – של נשים הסמוכה לחיל: היה מתקן קלל של חטאת – כלי שמונח בו אפר חטאת מכל פרה שהיו שורפים כדכתיב

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

שחוק והיתול, לסדר ר' יוסי כשעלו בני הגולה היו זהם טהורים שטיהרום באפר הפרה שהורידו עמהם לבבל והעלו ממנו עמם, ולא נטמאו משום ארץ העמים ללא גזרו טומאה על ארץ העמים אלא לאחר שעלו מן הגולה, לפיכך היה אפשר שאיך טהור יהיה נוטל את אפר הפרה ולא הורכבו לזכר של רחלים. והלכה כר' יוסי:

(ד) לֹא הָיוּ עוֹשִׂין לֹא חֲטָאתָת עַל גְּבֵי חֲטָאתָת, וְלֹא תִינּוֹק עַל גְּבֵי חֲבֵרוֹ, וְצָרִיכִין הָיוּ הַתִּינּוֹקוֹת לְהַזּוֹת, דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר, לֹא הָיוּ צָרִיכִין לְהַזּוֹת:

להזות – ואע"ג שנטמרו כל השמירות הללו, חיישין דילמא אייתי עורב כזית מן המת וקדא עלייהו. וכל הני מעלות יתירות ניהו: לא היו צריכים להזות – דלטומאת מת לא חיישין. אבל טבילה היו צריכים לכולי עלמא, שמא נטמאו בשרן והלכה כרבי עקיבא:

(ה) לֹא מִצָּאוּ מִשְׁבַּע, עוֹשִׂין מִשֵּׁשׁ, מִחֲמֹשׁ, מִאַרְבַּע, מִשָּׁלֹשׁ, מִשְׁתֵּים, וּמִאַחַת. וּמִי עֲשָׂאֵם, הָרֵאשׁוֹנָה עֲשֵׂה מִשֵּׁה, וְהַשְּׁנִיָּה עֲשֵׂה עֲזָרָא, וְחֲמִשׁ, מִעֲזָרָא וְאֵילָה, דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. וְחֲכָמִים אָמְרִים, שְׁבַע מִעֲזָרָא וְאֵילָה. וּמִי עֲשָׂאֵן, שְׁמַעוֹן הַצְּדִיק וְיוֹחָנָן בְּהֵן גְּדוֹל עָשׂוּ שְׁתֵּים שְׁתֵּים, אֶלְיָהוּעִינִי בֶן הַקּוֹף וְחֲנַמְיָל הַמְּצָרִי וְיִשְׁמַעֵאל בֶּן פִּיאָבִי עָשׂוּ אַחַת אַחַת:

ויוחנן כהן גדול אלא לשתיים, משום דסבירא ליה שעל ידי פסול שאירע בראשונה נעשית השניה: וחכמים אומרים שבע מעזרא ואילך – דסבירא להו שכולן כשרות היו:

(ו) וְכַבֵּשׁ הָיוּ עוֹשִׂים מִהַר הַבַּיִת לְהַר הַמִּשְׁחָה, כַּפִּין עַל גְּבֵי כַּפִּין, וְכַפָּה כַּנְגֵד הָאֵטָם, מִפְּנֵי קֶבֶר הַתְּהוֹם, שְׁבוּ כַּהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה, וּפָרָה וְכָל מִסְעָרֶיהָ יוֹצֵאִין לְהַר הַמִּשְׁחָה:

קצר התהום – שלא תהיה שם טומאה ראוה שהיא זוקעת ועולה: ופרה וכל מסעדיה – סומכיה ועוזריה. לשון ה' יסעדנו על ערש דוי (תהלים מא) ואע"ג לפרה אינה מקבלת טומאה מחיים מעלה יתירה עשו בה:

קולט מן האפר עמו ונשפך על גבי השורים והתינוק נוטלו ואינו צריך להוציא ידו לחוץ. ובחוספתא משמע שלא הורכבו לעשות כן אלא כשעלו מן הגולה שהיו כולם טמאין ואין יכולים ליגע שאם היו נוגעים באפר הפרה היו מטמאין אותו. ומה שהיו זורקים המקל לתוך הקלל ולא צדק הנחה, שלא יטמא האפר בהיסט משום ספק זיכה: אל תתנו מקום לצדוקים לרדות – למשול בנו בדברי

רע"ב – (ז) לא היו עושים חטאת על גבי חטאת – אם טיהרו עצמן לפרת חטאת אחת ואירעה פסול, לא יעשו אחרת על גבי זו. אלא צריכה שימור כבתחילה: ולא תינוק על גבי תינוק – שאם היו שני תינוקות אחד נשמר לפרת חטאת ואחד נשמר סתם אגב זה התינוק אבל לא לצורך פרת חטאת, לא מתכשר האי אגב האי: צריכים היו תינוקות

רע"ב – (ה) לא מצאו משבע – משום דאמרו דמכל חטאות שהיו שם מזין עליו, משום הכי קאמר דאם לא מצאו משבע, מזין אפילו מאחת: וחמש מעזרא ואילך – ר' מאיר לא מני הארבע שעשו שמעון הצדיק

רע"ב – (ו) וכיפה כנגד האוטם – רגלי הכיפה שהכיפה נשענת עליהם נקראין אוטם. ואין רגלי הכיפה העליונה כנגד רגלי התחתונה אלא כנגד הכיפה עצמה, לכנגד אוטם העליונה עומד חלל התחתונה: מפני

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

(ז) לא היתה פרה רוצה לצאת, אין מוציאים עמה שחורה, שלא יאמרו, שחורה שחטו. ולא אדמה, שלא יאמרו, שתיים שחטו. רבי יוסי אומר, לא משום זה, אלא משום שניאמר (במדבר יט), והוציא אתה, לברכה. וזקני ישראל היו מקדימים ברגליהם להר המשחה, ובית טבילה היה שם. ומטמאים היו את הפהון השורף את הפרה, מפני הצדוקים שלא יהיו אומרים במעורבי שמש היתה נעשית:

חטאת. והרמז"ס פירש, שהיו מטמאין אותו בשרץ או בשאר טומאות שמטמאים טומאת ערב: במעורבי שמש היתה נעשית – שהיו דורשים ואסף איש טהור, אין טהור אלא שהעריב שמשו, וכן הוא אומר (ויקרא כב) ובא השמש וטהר וכמים קבלו לטהר האמור בפרשת חטאת, טהור למעשר קאמר, דהיינו טבול יוס:

(ח) סמכו ידיהם עליו ואמרו לו, אישי כהן גדול, טבול אמת. ירד וטבל ועלה ונסתפג. ועצים היו מסדרים שם, עצי ארזים וארזים וברושים ועצי תאנה חלקה. ועושין אותה כמין מגדל, ומפתחין בה חלונות, וחזיתה מערבה:

שריפתה: כמין מגדל – רחבה מלמטה וררה מלמעלה: ופוחחין בהן חלונות – להכניס בהן האש להבעיר העצים: וחזיתה מערבה – פני המערכה ומראיתה והוא המקום שמאחזין בו את האור היה פונה לכד מערב דהיינו כלפי המקדש, שהמקדש היה למערבו של הר הזיתים:

(ט) בפתוה בחבל של מגג ונתנוה על גב המערבה, ראשה בדרום ופניה למערב. הכהן עומד במזרח ופניו למערב, שחט בימינו וקבל בשמאלו. רבי יהודה אומר, בימינו היה מקבל, ונותן לשמאלו, ומזה בימינו. טבל והזה שבע פעמים בנגד בית קדש הקדשים. על כל הזיה, טבילה. גמר מלהזות, קנח את ידו בגופה של פרה. ירד והצית את האש באליתות. רבי עקיבא אומר, בחריות:

קדשים לענון זה: ומזה בימינו – לכתיב (במד' יט) ולקח אלעזר הכהן מד מה בארבעו. הרגילה שבארבעות, כלומר ארבע הוד הימנית שאדם ממשמש בה תמיד: כנגד בית קודש הקדשים – ככתיב (במדבר יט) והזה אל נוכח פני אוהל מועד: על כל הזיה טבילה – על כל הזיה שהיה מזה היה טבול

רע"ב – (ז) ולא אדומה – לא היו מוציאים פרה אדומה אחרת עמה בכבש: שלא יאמרו שהם שחטו – ורחמנא אמר ושחט אותה, ולא אותה ואת חברתה: ובית הטבילה היה שם – ואותו בית הטבילה נמי חלול היה על גבי כפיין מפני קבר התהום. ואף מקום מערכתה וגיתה השנויין לקמן, בכך היה מיטמא, דבגדי אוכלי קודש מדרם לפרת

רע"ב – (ח) אישי כהן גדול – לפי שפעמים נעשית על ידי כהן גדול. אבל בכל כהן הוא כשרה בין ככהן גדול בין בסגן בין בהיוט: ונסתפג – ונתקנח: עצים – לעשות מהן מערכה לשריפה מסודרים שם: וארזים – לשון נטע אורן וגסם יגדל האמור ביסעיה (מד יד) ומין ארז הוא וכן ברושים. וכל הגך עצים דקחשיב עדיפי משאר עצים לאורך

רע"ב – (ט) בחבל של מגג – חבל עשוי ממין של גמי, כדי שיהיו כל מעשיה בדבר שאינו מקבל טומאה: ופניה למערב – לכד המקדש: ר' יהודה אומר בימינו היה מקבל – כשאר קבלת הדם של קדשים שאם קבל בשמאל פסול. ואין הלכה כר' יהודה, שכיון שאין דמה נזרק על גבי המזבח אינה כשאר

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

נימין הגדבקיין זאלזעו דגנאוי לעשות זעהן הזייה: אליחות – עאים קטנים שמלהיבין זעהן עלי המערכה. אליחות, לשון אליה כמו זנבות האודים (ישעיה ז): זחריות – זמורות של דקל. ואין הלכה כר' עקיבא:

(י) נְבִקְעָה, וְעָמַד חוּץ מִגֵּתָהּ, נָטַל עֵץ אֶרֶז וְאֶזוֹב וְשָׁנִי תוֹלַעַת. אָמַר לָהֶן, עֵץ אֶרֶז זֶה, עֵץ אֶרֶז זֶה. אֶזוֹב זֶה, אֶזוֹב זֶה. שְׁנֵי תוֹלַעַת זֶה, שְׁנֵי תוֹלַעַת זֶה. שְׁלֹשׁ פְּעָמִים עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר. וְהֵם אוֹמְרִים לוֹ, הֵינּוּ וְהֵינּוּ, שְׁלֹשׁ פְּעָמִים עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר:

שיעמוד חוץ לאותה גומא: עץ ארז – אגודה שיש בה עץ ארז ואזוב כרוכים עם שני תולעת: עץ ארז זה – לפי שיש מינים הרבה שדומין לארז ואינו כשריו, לכך כריך להודיע שזהו שזוהה עליו תורה. וכן באזוב. וכן בשני תולעת. ואזוב הוא שקורין לו בערבי לעת"ר. ושני תולעת הוא למר זבוע זבוע הנקרא בערבי כרמ"ז ובלע"ז קרמז"י:

(יא) בָּרְכוּ בְּשִׁירֵי הַלְּשׁוֹן וְהַשְּׁלִיף לְתוֹךְ שַׂרְפָּתָהּ. גִּשְׂרָפָה, חוֹבְטִין אוֹתָהּ בְּמִקְלוֹת, וְכוֹבְרִין אוֹתָהּ בְּכַבְרֹת. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר, בְּמִקְבוֹת שֶׁל אָבֹן וּבְכַבְרֹת שֶׁל אָבֹן הֵיטָה נַעֲשִׂיתָ. שְׁחֹר שֵׁישׁ בּוֹ אָפֶר, בּוֹתְשִׁין אוֹתוֹ. וְשֵׁאִין בּוֹ, מְנִיחִין אוֹתוֹ. הָעֵצִים, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף הֵיךְ נִכְתָּשׁ. וְחוֹלְקִים אוֹתוֹ לְשִׁלְשָׁה חֻלְקִים, אֶחָד נִתֵּן בַּחֵיל וְאֶחָד נִתֵּן בְּהַר הַמִּשְׁחָה, וְאֶחָד הֵיךְ מִתְחַלֵּק לְכָל הַמִּשְׁמְרוֹת:

כמו אפר, מניחין אותו – ואם לא יחזור כמו אפר, מניחין אותו: בין כך ובין כך – בין שיחזור אפר בין שלא יחזור אפר: חולקין אותו לשלשה חלקים – לאחר שכברו את כל האפר בין אפר הפרה בין אפר עאים שגשרפו עמה, חולקין את האפר לשלשה חלקים: אחד ניתן בחיל – למשמרת, כדכתיב והיתה לעדת בני ישראל למשמרת: ואחד ניתן בהר המשחה – ובה היו הכהנים מקדשין: ואחד היה מתחלק לכל המשמרות – וממנו היו מזין כל ישראל:

אלזעו זעה, דשיירי הדם שזאלזעו פסולין להזייה – כדי שיקרף הדם עמה, כדכתיב (שם) וקרף את הפרה את עורה ואת זכרה ואת דמה. ובין הזאה להזאה מקנה אלזעו זכפת מהזרק ולא זגופה של פרה, משום

רע"ב – (י) זכעה – הפרה מחמת האור. אבל אם לא זכעה לא, זכתיב (זמדבר יט) אל חוד שריפת, לא קודם שיוצת האור זכובה, ולא אחר שתיעשה אפר והוא הדיון אם קרעה זככין אחר שיוצת האור זכובה: ועמד – הכהן: חוץ מגיתה – גומא שהיתה זכרקע כמין גת עשויה לשריפת הפרה, וכשהיה משליך עץ ארז ואזוב ושני תולעת כריך

רע"ב – (יא) כרכן – לעץ ארז ואזוב זשיירי לשון של למר שהוא זבוע זשני תולעת שהיתה ארוכה, זכמה שהיה עודף ממנה על עץ הארז ואזוב היה כורך שלשתן יחד, כדי שיהא להן כובד יפלו לחוד שריפת הפרה ולא תקלוט השלהבת את הלשון. ואם לא כרכן והשליך כל אחד זפני עזמו, זכרה: זככרות של אבן – אבנים המנוקבים נקבים דקים זכברה. ואין הלכה כר' ישמעאל: שחור שיש בו אפר – פחם שאם יכתשו אותו יעשה אפר: כותשין אותו – ואם לא יחזור

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

גמרא – נדה דף טו' ע"ב

אמר רב שמואל משמיה דרבי יוחנן אשה שיש לה וסת בעלה מחשב ימי וסתה ובא עליה אמר ליה רב שמואל בר ייבא לרבי אבא אמר רבי יוחנן אפילו ילדה דבזיזא למטבל אמר ליה אטו ודאי ראתה מי אמר רבי יוחנן אימר דאמר רבי יוחנן ספק ראתה ספק לא ראתה ואם תמצא לומר ראתה אימא טבלה אבל ודאי ראתה מי יימר דטבלה הוה ליה ספק וודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי:

רש"י על הגמרא

היא זקנה: אימר טבלה – וכיון דטעמא דר' יוחנן משום ספיקא הוא לא שגח ילדה לא שגח זקנה: הוי ספק – להיתר: ודאי – לחיסור: ואין ספק מוציא – את הדבר מידי ודאי שלו:

מחשב ימי וסתה – אם שהה בדרך שבעה ימים אחר וסתה דעכשיו עומדת בימים שיכולה להטהר אפילו הגיע וסתה אמרינן טבלה ואין כריך לשואלה: דבזיזא – בוסה היא לטבול עד שיפייסנה: ודאי ראתה מי א"ר יוחנן – שלא יהא כריך לשואלה ואפילו

זוהר – בשלח דף מ"ז ע"ב

רבי שמעון אמר, האי מאן דאשתלים תלת סעודתי בשבתא, קלא נפיק ומכרזא עליה, (ישעיה נח) אז תתענג על יי, דא סעודתא חדא, לקבל (ויקרא רפ"ח ע"ב) עתיקא קדישא דכל קדישין. והרפכתיה על במתי ארץ, דא סעודתא תגיינא, לקבל חקלא דתפוחין קדישין. והאכלתיה נחלת יעקב אביה, דא הוא שלימו דאשתלים בזעיר אפיו:

ולקבלייהו בעי לאשלמא סעודתיה, ובעי לאתענגא בכלהו סעודתי, ולמחדי בכל חד וחד מננייהו, משום דאיהו מהימנותא שלימתא. ובגין כה, שבתא אתיקר, מכל שאר זמנין וחקין, משום דכלא ביה אשתכח, ולא אשתכח הכי בכלהו זמני וחקי. אמר רבי חייא, בגין כה, משום דאשתכח כלא ביה, אידבר תלת זמנין. דכתיב, (בראשית ב) ויכל אלהים ביום השביעי. וישבות ביום השביעי. ויברך אלהים את יום השביעי:

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

הלכה – הרמב"ם הלכות שבת פ"ה

(יא) מותר להדליק לכתחלה בשאר שמנים כגון שמן צנון ושומשמין ולפת וכל כיוצא בהן אין אסור אלא אלו שמנו חכמים בלבד:
 (יב) לא יתן אדם כלי מנוקב מלא שמן על פי הנר בשביל שיהא מנטף ולא ימלא קערה שמן ויתננה בעד הנר ויתן ראש הפתילה לתוכה בשביל שתהא שואבת גזירה שמה יקח מן השמן שבכלי שהרי לא נמאס בנר ואסור ליהנות בשבת מן השמן שהודלק בו ואפילו כבתה הנר ואפילו נטף מן הנר מפני שהוא מוקצה מחמת איסור ואם חיבר הכלי שיש בו השמן אל הנר בסיד ובחרסית וכיוצא בהן מותר:

מוסר – מספר חרדים דף ע"ב ע"ב

בְּתִיב (משלי כ"ב) חֲזִיתָ אִישׁ מְהִיר בְּמִלְאֲכָתוֹ בְּלוֹמֵר בְּלֹא רֹב מַחְשְׁבוֹת לְעוֹלָם הֲזֶה אֶלֶּא מְקַצֵּר וְעוֹלָה וּמִשְׁאֹו שֶׁל עוֹלָם יִנִּיחַ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהוּא יִשָּׂא מִשְׁאֹו יִתְבַּרַךְ וְהֵינּוּ (תהלים נ"ה) הַשְּׁלֵף עַל הַיְהוָה יְהַבֵּךְ יְהַבֵּךְ מִיַּעוֹט וְלֹא יִהְיֶה אֶלֶּא תִשָּׂא יְהוָה וְהוּא כְּכֹיכֹל יִכְלַףֶךָ וְהֵינּוּ (שם ק"ט) אֲשֶׁר־י תְּמַיִמִי דָרֶךְ שְׂאִינָם מִרְבִּים מַחְשְׁבוֹת בְּעִנְיַיִ הָעוֹלָם שְׁגוּרָם בְּטוֹל תוֹרָה וְהֵינּוּ דְמַסִּיִם הַהוֹלְכִים בְּתוֹרַת ה' וְהֵינּוּ (שם) סְעָפִים שְׂנֵאתִי לְפִי שְׂתוֹרְתֶךָ אֶהְבֵּתִי וְאִם אֶתְמַשֵּׁךְ בְּהַרְהוּרִים וּמַחְשְׁבוֹת דְּהֵינּוּ סְעָפִים נִמְצָאתִי מִתְבַּטֵּל מִתוֹרְתֶךָ שְׂאֶהְבֵּתִי. בְּתִיב (שם) מִה אֶהְבֵּתִי תוֹרְתֶךָ כֹּל הַיּוֹם הִיא שִׁיחֲתִי לְפִי שְׂהָאָדָם אוֹהֵב מְאֹד לְשִׁמוֹעַ חֲדוּשִׁים וּדְבָרִים בְּטָלִים וְזֶה פֶגַם הָאָדָם שֶׁבַח דָּוִד עֲצָמוּ כִּי רַבָּה אֶהְבֵּתוֹ בְּתוֹרָתוֹ יִתְבַּרַךְ וְהִיא שִׁיחֲתוֹ וּבְחֲדוּשִׁים שְׁלָה הִיא מִתְעַנֵּג וּמְשִׁיחַ לֹא בְּשִׁיחֹת וְחֲדוּשֵׁי הָעוֹלָם הֲזֶה. וְעַל יְדֵי כֵן יִכּוֹנוּ מַחְשְׁבוֹתָיו אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ לְמִינְהוֹ וְיִזְכֶּה לְזָרַע קֹדֶשׁ וְאֲשֶׁר־י חֲלָקוֹ: